

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pe un an 3 fl. (6 coroane).
Pe o jumătate de an 1 fl. 50 cr. (3 coroane).
Pentru România 15 lei anual.

Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE

se primesc în biroul administrației (strada Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr. a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Avram Iancu.

Să scriu despre vieța lui Iancu? Să spun cine a fost el?...

Dar' care Român nu știe cine a fost Iancu, »regele munților« și n'a auzit despre faptele lui mărețe dela 1848 și despre suferințele de mai târziu?...

Iancu a fost trimis de Dumnezeu poporului românesc în zilele cele mai grele, în zilele de încercare, când era în joc nu numai vieța și averea, ci și onoarea națională și bunul nume al națiunii române. El a fost

Tinărul Iancu, după-ce a trecut prin școalele de mijloc s'a înscris la drepturi, în Cluj. Aici înainte de 1848 se aflau puțini Români la școală și aceștia încă se luptau cu multe greutăți. Iancu era cel mai cu vază între ei. Era iubit de colegi pentru bunătatea inimii sale și pentru simțul seu românesc înfocat. Când era vorbă de drepturile poporului român, batjocorit și hulit de fii de grofi și nemeși de pe la școale, Iancu se înfoca și le spunea verde și fără încungiur, că poporul român trebuie să capete drepturi în această țeară și dacă nemeșii nu le vor da și le va lua el, poporul.

Aceste sunt câte-va trăsături din juneța lui Iancu.

În anii de revoluțiune 1847—49 el a fost sufletul poporului românesc din munți, a vitejilor sei Moți. Poporalitatea l-a fost fără seamăn; vorba lui era poruncă, care se îndeplinea cu sfințenie până în cele mai depărtate și ascunse unghiuri ale munților, unde numai se afla vre-un picior de Moț. La glasul lui Moții s'au sculat ca un singur om și au prins arma, ca să apere drepturile Românilor asupra Ardealului; când Iancu mergea în frunte și îi îmbărbăta, Moții se luptau ca leii și făceau minuni de vitejie.

Avram Iancu.

trimis cu menirea, ca să păzească neatînse și nepătate, aceste odoare nouă atât de scumpe. Și Iancu nu numai le-a apărut și păzit, dar a făcut să răsune în lumea întreagă vestea numelui de Român.

Da, căci Dumnezeu nu l-a dăruit numai cu minte mare, cu curagiu deosebit și cu vitejie neînfrântă, ci și cu o inimă nobilă, în care a sădit iubirea de neam, mare și nețermurită, care ni-se reoglindează în toate faptele sale și în toată vieța sa.

Iancu s'a născut la 1824 în creștetul Munților-Apuseni, în Vidra. Tatăl seu a fost țeran, iobagiu erarial, dar' om cu stare bună și cu rindueală.

Fiind cu stare de acasă, pe tinerii români îi ocrotea și ajutara. Într'un timp își avea locuința în ulița Turzii, în casele, în cari acum e arestul honvezesc. Aceasta e o casă mare, cu o poartă în mijloc și cu odăi de ambele laturi ale porții. Iancu ținea în chirie toate odăile; de o parte a porții locuia el, ear' celelalte le dădea în cinste la tineri români săraci.

Când a sfârșit cu învățatul drepturilor, l'a cercetat mămă-sa în Cluj. Bătrâna avea port țerănesc, cu cătrință și opinci. Iancu s'a preumblat de braț cu mămă-sa, prin piață și pe stradele de frunte ale Clujului spre ciuda groșilor și baronilor, cari atunci ca și acum, nu puteau suferi opinca românească.

Eată ce scrie în privința aceasta dl Iosif St Șuluț, un prietin din copilărie al lui Iancu

»De multe-ori mă desfățam, când îi ascultam cuvântările sale cătră popor, când acesta era să plece la luptă. — Iancul stătea călare în mijlocul poporului, vorbea minunat, însuflețitor, plin de foc.

»O tăcere adâncă domnea când el vorbea, ca în biserică, vedeai, că tot cuvântul dînsului intră drept în sufletul poporului.

Ce a urmat la câțiva ani după revoluție, ne este earăș cunoscut la toți. Poporul român n'a primit drepturi așa cum l-i-s'au făgăduit și în măsura jertfelor aduse pentru tronul împărătesc.

Aceasta a supărat adânc pe Iancu, și 'l-a îndemnat să meargă la Viena, în 1850—51, dar' aici în loc să-i făgăduiască drepturi pentru popor, guvernul a voit să-l decoreze, gândind, că prin aceasta îl va liniști și îndupleca să tacă. Iancu a respins decorația, zicând:

— Nu m'am luptat pentru decorații; m'am luptat pentru dinastia împărătească și pentru neamul românesc.

În urma acestora Iancu a primit poruncă să părăsească Viena.

Mai târziu a fost prins, sub cuvânt că ațîță poporul, a fost dus la A. Iulia și de acolo la Sibiu, unde era pe acea vreme guvernul Ardealului.

Aceste și alte suferințe 'l-au sdrobit pe Iancu, 'i-au sdrobit sufletul seu nobil și mintea sa ageră, vîzîndu-se batjocorit pe sine și neamul seu căruia el 'i-a închinat viața. Mintea 'i-s'a întunecat și de aci înainte dușmanii nu aveau să se mai teamă de el.

Iancu nu făcea nimăruî rău, căuta locurile singuratic și cânta din fluier doine de jale, de 'ți-se rupea sufletul. El era ajutat de toți, pe unde se iveau în rătăcirile sale prin munți și prin Zărand.

După suferințe de mai mulți ani, sfîrșindu-și viața pămîntească a fost înmormîntat cu mare pompă în cimiterul comunei *Tebea* din Zărand, în apropierea *goronului lui Horia*.

Poporul român 'i-a ridicat cel mai frumos monument lui Iancu, care numai aleșilor și iubitorilor sei îl ridică: 'l-a cântat și-l cântă în poeziile sale populare, îi laudă gloria și puterea și deplânge suferințele și pierderea sa. În urma lui pustiu și gol a rămas, căci armele lui:

Nare cine le încinge.

sm.

Ziua învierii.

Este ziua învierii, să ne veselim deci și să ne bucurăm, popor românesc!

Astăzi prăsnuim, după obiceiul străbun sfîntit de maica biserică, cel mai mare fapt al lumii: minunea învierii din morți a mîntuitorului *Isus*, temeiul credinței noastre creștinești.

Astăzi e zi de bucurie și veselie. Astăzi biserica noastră preamărește în

cântări mai frumoase ca ori-și-cînd. Astăzi ea ne strigă:

Christos a înviat! Să ne bucurăm și să ne veselim, popoare!

Să ne veselim!

Astăzi firea întregă e mai veselă și mai senină.

Astăzi câmpia verde și codrul învescut se par mai înviorate.

Astăzi cerul și pămîntul pare că se contopesc într'o mare de bucurie și veselie, pentru-că *Christos a înviat!*

În vie codrul amorțit de gerul iernei, învie câmpia și lunca troienită și înghețată, învie tot ce a fost amorțit, și-a înviat *Isus Christos din mormînt*.

Cum să nu ne bucurăm și veselim?

Învierea lui Christos este credința și nădejdea învierii noastre.

Învierea lui Christos este chizeșia învierii noastre.

Christos a înviat din morți: noi încă vom învia din amorțire. Christos s'a ridicat falnic din mormînt: noi încă ne vom ridica mîndrii din groapa necasurilor și suferințelor noastre. Christos biruitor s'a făcut asupra morții: și noi biruitori vom fi asupra dușmanilor, cari cu moarte ne amenință. *Christos a înviat din morți cu moartea pe moarte călcînd*. Și noi vom învia din amorțea și cu suferințele noastre crunte călca-vom și zdrobi-vom tot ce spre omorîrea noastră țintește și pîndește pe ascuns.

Cum să nu ne bucurăm?

Credincioși am fost întotdeauna Dumnezeului nostru, credincioși neamului și patriei noastre, credincioși Domnitorului nostru am fost și vom fi.

Credința creștină, dumnezească, propovăduită de Christos, pecetluită cu scump sîngele Lui, strălucită de învierea Lui — aceasta ne-a fost călăuză vieții noastre în lungul veacurilor.

Ea ne-a dat tărie în trecut și ea ne dă nădejde în viitor. Călăuză ne-a fost, și pîvază ne va fi, în lupta grea ce o purtăm pentru viața noastră.

Amenințați am fost, și nu ne-am înfricat. Loviți am fost și nu ne-am dat. Înjuțați am fost și nu ne-am plecat. Tărie ne-a dat iubirea de Dumnezeu, de neam și de moșie.

Și dacă am căzut câte-odată sub povara sarcinilor, eară-'și ne-am ridicat. Dacă în cursul vremilor *amorțîți* am fost pe un timp, totuși nu am murit; și dacă vom fi *murit* — am *înviat*; dacă vom fi fost *morți* astăzi trăim, vii și dornici de viață. Și nu vom muri, pentru-că Christos din morți a înviat.

Nu vom muri pentru-că Christos e cu noi, și Christos a zis:

Eu sînt calea, adevărul și viața.

Pe calea lui am urmat și vom urma; pentru *adevărul* lui am luptat, și vom lupta, și *viața* vom ave. Eară cei-ce s'au abătut dela *calea adevărului* viață nu vor ave și vor peri.

Trimi-s'a Dumnezeu *omenimei* pe Isus Christos, ca mîntuitor să-'i fie. Cei-ce 'l-au primit și 'i-au urmat s'au mîntuit; cei-ce vor urma Lui și învățăturilor Lui în mîntuire vor fi și vor trăi.

Noi, *Români*, primit-am învățăturile mîntuitoare ale lui Christos, și lor am închinat calea vieții noastre. De aceea am trăit.

Și dacă în vremuri ispițiți și copleșiți de rele, am mai clătinat în credință, și am mai slăbit în nădejde, și am mai amorțit, — atunci trimisu-ne-a nouă Dumnezeu apostoli, cari să ne întărească, să ne învie, și să ne arete calea adevărului: iubirea de neam și de Dumnezeu.

După zilele de moarte avut-am noi, poporul românesc și *zilele de înviere*. După lovituri dușmănești de moarte avut-am noi și deșteptări la viață și înălțare. Avem

FOIȚA.

Christos pe cruce.

Sufă vîntul jos la vale,
Și ne cîntă tot a jale,
Sufă vîntul tînguios
De-'l ascultă toți duios,
Codrii, munții, lacrimi varsă
Și de jale valea-'i arșă.

Căci s'a întemplat în lume
Grozăvie fără nume
Isus Christos cel iubit,
Sus pe cruce-'i pironit,
Fiul unui Dumnezeu
Datu-'și-a sufletul seu.

Jidovii cei blăstemați
Ca și niște căni turbați,
Ca și niște fiare rele,
'L-au legat cu lanțuri grele,
Și grozav 'l-au chinuit,
Și-n sfîrșit 'l-au restignit.

Și Christos a suferit
Chiar nimica n'a grăit,
Căci știa că înzădar
Mi-'l-au chinuit amar.

Înzădar 'l-or omorî,
Fapta lui nu va peri.

Îndeșert să stînge-o viață
Numele-'i nu piere-'n ceață;
Tot ce bine a lucrat,
Îl renvie ne-'ncetat,
Adevărul fapta bună
Nici odată n'au s'apună.

Căci sîmînța aruncată
Nu se perde nici-odată,
Ci-'ncolțește, crește, crește,
Tot mai mîndru înflorește,
Și cum crește, să-'mărește,
Toată lumea-o cucerește.

Îndeșert 'l-au omorî,
Căci Christos cel răstignit,
A treia zi a înviat
Și din groapă s'a sculat:
Adevărul a învins
Și dușmanii lui s'au stîns...

Să învățăm din asta dară,
Să dăm pept cu viață-amară
Căci o luptă dreaptă, sfîntă,
Nici-odată nu e frîntă,
Și-'n sfîrșit vom birui,
Și ce-'i rău s'a prăpădi!...

Ioan Roșca.

Christos a înviat.

Eată ziua cea mai mare
Ziua cea de mîngăiere
A sosit cu veselie
Și ne-aduse bucurie,
Și durerea a sburat,
Că *Christos a înviat!*

Clopoțele azi rîsună
Și creștinii să adună,
La o mare sîrbătoare,
Ca cu inimi arzătoare
Toți să cînte ne-'ncetat
Că *Christos a înviat!*

Ziua aceasta este mare,
Asta este ziua-'n care
Ceața neagră a apus,
Și-a venit lumina sus.
Și noi toți ne-am deșteptat.
Că *Christos a înviat!*

Toți dușmanii îl huliră,
Fariseii-'l restigniră,

și noi înviere națională, și eroi ai învierii, cari cu moartea lor moartea poporului românesc au călcat, vieață dându-i lui.

Da! Pentru-că Christos a fost și este cu noi, și Christos a înviat din morți!

Dacă ni-se va părè că astăzi stăm în amorțire, și că relele, dela frați și dela dușmani, ne-au plecat, credință tare și nădejde vie se avem, că ziua învierii va veni, că eroul mântuirii se va arăta la timp, și ne va ridica.

Ziua învierii e aci, eroul mântuirii a sosit! Christos a înviat din morți! Christos e cu noi și cu noi va fi.

Pe calea lui se mergem, adevărul lui se-l iubim și se-l urmăm, iubindu-ne unii pe alții, ținând strâns unii cu alții, buni și tari, stând neclintiți pe lângă steagul luptei noastre mari, și atunci mântuirea ne-a sosit, ziua învierii ne-a răsărit.

Christos a înviat!

Le-au dat peste nas. Guvernul maghiar, cuprins de dorul nebun de a maghiarisa chiar și petrele, a cerut dela orașul Fiume, (oraș italian, care se ține de Ungaria) se facă loc limbei ungurești în afaceri de judecată, lăsând în voia părților a se folosi ele înaintea judecătoriei de limba italiană ori de limba statului. În contra acestei dorințe de ris a protestat consiliul comunal din Fiume în o adunare a sa, primind cu însuflețire propunerea membrului *Dr. Vio Francisco* în care se cere dela ministrul maghiar de justiție respectarea și garantarea numai a limbei italiene la toate judecătoriiile din Fiume, după-cum au drept Fiumanii.

Vorba Românului: Fiumanii le-a dat peste nas »patrioților« nostri.

Românii din Budapesta. Lucruri puțin îmbucurătoare i-se scriu din Budapesta »Tribunei«. E știut, că credincioșii români greco-orientali de acolo aproape un veac întreg și-au avut biserica lor românească. Dar' de zece ani încoace n'o mai au, căci

Și-au crezut că 'l-au învins;
Dar' plăcerea li-s'a stins,
Și grozav s'au spăriat,
Că Christos a înviat!

Scumpul meu neam românesc
Și pe tine te hulesc;
Mulți vreau să te răstignească,
De tot să te prăpădească,
Dar' tu totuși ai scăpat,
Că Christos a înviat!

După veacuri de durere,
Ear' te afli în putere,
Ai vieață, viitor...
Dar' să fii sirguitor!
Lucră și nu fi sburdă,
Și vei trăi neînecat,
Că Christos a înviat!

Ioan Roșca.

Grecii, cu cari erau Românii laolaltă, — murind preotul român Miculescu, au scos limba noastră din biserica comună. Astfel de atunci Românii sânt siliți să meargă în treburile lor religioase la preoți străini de neamul nostru, ba une-ori chiar și de legea noastră, ear' tinerile odrasle românești, vre-o 60—80, primesc creșterea religioasă în limbi străine. Câte au a suferi Românii din Budapesta în aceste împregiurări, e prea ușor de înțeles. În fața acestor stări îngrijitoare, Românii din Budapesta țin de mare lipsă pentru interesele românești întemeierea unei parohii gr-or. române în Budapesta, sau cel puțin, deocamdată sistemizarea unui post de catichet român.

Credem, că autoritățile noastre bisericesti vor intrupa cât mai degrabă dreapta dorință a fraților Români din Budapesta.

Slujbaș decorat. Guvernul nostru »patriotic« a întemeiat în Budapesta o secție a naționalităților, adevărat și-a băgat slujbași, cari se ție în seamă toate mișcările noastre. Capul acestor slujbași este *Jeszenszki*. Pentru slujbele sale, acest mare patriot a fost zilele aceste decorat cu ordul *Leopoldin*. De aceea n'avem să ne mirăm, căci meritele sale sânt însemnate. Eată unele din ele:

Dl *Jeszenszky* are merite neperitoare în chestiunea națională. Dînsul e acela, care răstălmăcind primul paragraf din legea despre naționalități, a scos la iveală, că acestea nici nu sînt, și astfel gruparea politică după naționalități nu se poate îngădui în Ungaria. Mai departe dînsul a organizat în țeară și afară din țeară spionajul politic și dînsul a luat în arîndă întreaga presă maghiară, așa că azi nici o foaie ungurească nu se ocupă de-a dreptul cu chestia națională, decât numai atunci, când primește știri dela dl *Jeszenszky*, care earăși la rîndul seu știe despre ce și cum se le informeze. Mai departe meritul dlui *Jeszenszky* e »bunul« rezultat al alegerilor din urmă, din cari guvernul lui *Bánffy* a eșit cu o majoritate atât de zdrobitoare. El a condus alegerile.

Eată merite mari, cari trebuie negreșit răsplătite. Însă câtă vreme renegeți ca *Jeszenszky* vor diriga trebile statului și afacerile naționalităților, lucrurile vor merge tot mai spre rău.

O întâlnire.

— *Avram Iancu* și locotenentul *David Ursu*. —

Anul 1848... an scris cu litere de aur în cartea trecutului nostru, timp de glorie și de mărime națională! Vechile virtuți stămoșești, cari stătut-au mult timp adormite în sinul poporului român, la glasul chemător al timpului redeșteptatu-s'au și au strălucit falnic, punînd lumea în uimire. De multă, multă multă vreme nu s'a manifestat așa de puternic și așa de impunător entuziasmul național, ca atunci; iubirea ferbinte de neam și de patrie a produs pilde mărețe de curagiu, de vitejie și de jertfe neasămuite.

Jertfele Românilor ardeleni pentru neam și tronul Habsburgic au fost atât de mari, încât chiar să se fi dat poporului român tot ce atunci i-s'a făgăduit, n'ar fi fost pe deplin răsplătite.

Din multele fapte frumoase, săvîrșite în acel timp de bărbații nostri fruntași, voi povesti aci o mică, dar' mult însemnătoare întâmplare.

Bani aruncați în năsip. În comitatul Timiș se află un loc cam de 100.000 jugere catastrale, pământ neroditor, pentru-că e năsip curat. Guvernul unguresc, în stăpânirea căruia a căzut aceasta bucată de pământ numai decât după desființarea graniței, pe temeiul părerilor date de »cunoscători« maghiari, trimiși la fața locului, a sădit loze de viie în mii de jugere de năsip, și mii de jugere au fost plantate cu arbori, pentru a ridica peste năsip o puternică pădure; și acum, după-ce s'au băgat milioane de bani în năsipul acesta, se constată că toată munca a fost zădarnică. Întreaga plantație nu plătește o ceapă. Ministrul de agricultură a dat poruncă să înceteze cu sădirea lozelor de viie în năsip, și a lăsat să se revisească întregul plan de împădurire.

Așa se chivernisește în Ungaria. Milioanele se bagă în »tablourile« lui *Pulszky*, în buzunarele lui *Rottschild* și în năsipul din com. Timiș, ear' noi plătim din sărăcia noastră, până ne spetim.

— DIN TRECUTUL NOSTRU. —

Întemeierea Moldovei.

Moldova este a doua țeară românească, care în cursul veacurilor a avut să lupte, cași Muntenia, cu multe litfe păgâne, mai cu seamă cu Tătarii și Turcii și a avut pe tronul ei mai mulți domni, ale căror fapte strălucesc până azi, dându-ne pilde înălțătoare de vitejie și însuflețire națională.

Ea se estinde spre răsărit dela Ardeal și dela Maramureș și a fost odinioară lătită până în *Nistru*, dincolo de Prut și s'a ținut de ea și *Bucovina* de azi. De Ardeal este despărțită, ca și Muntenia, prin șirul puternic al munților *Carpați*.

Precum întemeierea Munteniei a pornit dela *Făgăraș*, așa și Moldova s'a întemeiat prin Românii din Maramureș.

Din bătrâni se povestește, că pe la anul 1342 trăia la Românii din Maramureș un bărbat viteaz, mare și înțelept, din neam domnesc, cu numele *Dragoș*. El stăpâna ținuturi mari în Maramureș și era supus regilor Ungariei.

Până la 1848 armata împărătească să întregea prin »prinderea cu funie«. La acel an s'a hotărît mai înainte, ca sarcinile publice să le poarte toți cetățenii deopotrivă, și nemeșii nu numai iobagii. Astfel și la oaste trebuiau să ia parte toți, adevărat s'a pus la cale asăntarea (numărușul).

Dar' în Ardeal regimentele împărătești aveau de tot puțini soldați, erau cum se zice mai mult pe hirtie. Batalioane întregi existau numai cu numele, nu aveau ficiori nici cât o companie.

Starea aceea era primejdioasă, căci însuflețirea Ungurilor era mare și regimentele de honvezi se înmulțeau înfricoșat.

Ce era de făcut? Comanda militară din Sibiu, după oarecare resgândire, află mijlocul prin care să se întregească regimentele. Ea alege pe voinicul locotenent *David Ursu* (devenit mai apoi baronul *Ursu*), care încă de pe atunci purta în capul și inima sa românească mai mult talent, curagiu și simț, decât o ceată întregă de »nemeșori«, colegi de ai sei, mai mari în rang și mai sumeți, îl al-se, zic, și-l trimise în țeară, ca să aducă »ficiori« la regiment.

Odată Dragoș merse la vânătoare cu o ceată de supuși ai sei și dând de urme de *bour* (zimbru), se luă după fiară și trecu departe prin munți, în ținutul unde se află Moldova. Plăcându-i mult acele locuri îmbelșugate, el hotărî să se așeze aici și cu învoirea regelui Ungariei, Ludovic, trecu munții în Moldova, dimpreună cu curtenii sei și cu mulți alți Români, cu femei și copii și întemeiă un mic principat, în partea de mează-noapte a Moldovei (în Buovina de azi).

Astfel Dragoș este cel dintâiu *descălecător* al Moldovei, pe când adevăratul ei întemietor, ca *țeară neatârnată*, este un alt voivod al Românilor din Maramureș, cu numele *Bogdan*.

Dragoș, precum și fiul și urmașul seu Sasu-Vodă, remasără și în noua patrie supuși regelui Ungariei. Pe când domnea Sasu-Vodă în Moldova, Bogdan, voivodul din Maramureș, îndemnat de pilda lui Dragoș, hotărî să treacă și el munții, ca să scape de jugul unguresc. El așa și făcu, trecu munții dimpreună cu alți capi ai Românilor, bătutu pe Sasu-Vodă, care căzu în luptă. Fiul lui Balcu-Vodă, ceru ajutor dela regele Ludovic. Acesta veni în mai multe rânduri în oaste, ca să supună pe Bogdan, dar' silința îi fu zădarnică. Regele a fost bătut și alungat, dimpreună cu Balcu, care se întoarse în Maramureș, ear' Bogdan rămase domn neatârnat.

Afară de principatul lui Dragoș, se mai afla în Moldova un alt principat, la Iași. Bogdan îl supuse și pe acesta, întinse hotarele Moldovei și alungă rămășițele de Tătari și Cumani, cari rătăceau pe câmpii. Apoi împopora țeara cu nouă cete de Români din Maramureș.

El întemeiază cea dintâiu mănăstire, la Rădăuți, unde a și fost înmormântat la moartea sa, întâmplată la anul 1359.

Răsboiu.

După multă trăgănare în sfârșit s'a început răsboiul între Turci și Greci. În săptămâna trecută au intrat în Tesalia mai multe trupe neregulate grecești, cari au avut ciocniri sângeroase cu Turcii și afară de aceasta de-a lungul graniței au fost ciocniri mai mici.

În urma acestor presemne s'a declarat răsboiul din partea Turciei. Europa a fost surprinsă cu aceasta veste Luni, în 19 Aprilie c. Sfatul ministerial turcesc hotărînd începerea răsboiului, a încunoștiințat îndată despre aceasta pe împuternicitul grec, *Maurocordat*, rupând ori-ce legături cu el. Împuternicitul a părăsit Constantinopolul, dimpreună cu toți deregătorii sei și tot asemenea a făcut și împuternicitul turc, părăsind Atena. Ministrul de răsboiu turcesc a dat poruncă comandantului trupelor la Elasona, să înceapă răsboiul.

Întâmplările mai însemnate sunt următoarele:

La *Preveza*, orașel lângă mare, Turcii au cufundat un vapor grecesc, bombardându-l cu tunurile. În urma acesteia flota grecească a început bombardarea *Prevezei* și după o luptă de mai multe oare, în cari orașul a căzut pradă flacărilor, a fost ocupat de Greci.

La satele *Ano-Meluna* și *Cato Meluna* s'a întâmplat o încăierare. Cel dintâiu a fost cuprins de Turci, dar' la al doilea au fost respinși. Turcii au cuprins și pasul dela *Meluna*. În luptă a căzut generalul turcesc *Hafiz-pașa* și câțiva oficeri greci.

Din știrile sosite până Miercuri în 20 Aprilie, se vede, că Turcii sunt în câștig, mai cu seamă prin cuprinderea pasului *Meluna*. Dacă ei vor fi în stare a ținea în stăpânire acest pas, le stă deschisă calea spre *Larissa*, orașul de frunte grecesc în Tesalia. Lupta pentru pas decurge cu înverșunare.

Până în 20 Aprilie luptă hotărîtoare nu s'a dat, dar' lupte și ciocniri sângeroase s'au întâmplat în mai multe părți, afară de cele amintite mai sus. Astfel Grecii au ocupat și aprins localitatea turcească *Damasi*. Brigada lui *Mastrapa* a fost respinsă la *Grițovalii* și poziția cuprinsă de Turci, dar' trupele grecești după o luptă crâncenă au cuprins dela Turci *Grițovalii*.

Turcii au atacat cu puteri mari pe Greci la *Reveni*. Grecii sunt în număr de 14 mii și se apără vitejește.

Guvernul turcesc se teme, că flota (vapoarele) grecească va ataca orașele turcești de pe țărmuri, cari sunt neapărate. Pe mare Grecii sunt hotărîtor mai tari, de oarece flota turcească este slabă.

Avram Iancu și P. Vasvári.

— Din scrierile lui *Iosif Stenă Suluț* —

Vasvári Pál, un tânăr înalt, frumos, albenet, cu frunte lată și ochii focosi s'a născut la anul 1826 în *Tisza-Büd*, unde tatăl dînsului a fost preot. După-ce a gătat cu școala în *Careii Mari*, în anul 1843 a mers la Pesta la universitate, unde numai decât și-a început lucrarea, ca un conducător. În 15 Iulie 1847 fu ales de tinerimea universitară să rostească o cuvântare la mormântul profesorului *Horváth István*. Ziarele *»Honderű«*, *»Pesti Divatlap«*, *»Életképek«* au publicat mai multe scrieri literare și istorice din condeiul lui Vasvári. Tot în acel an ajunse profesor de literatură și limba maghiară. Vasvári devenise zala, ce împreună tinerimea cu învățații. În luna lui Martie 1848 a jucat un rol hotărîtor în proclamarea dreptului omului: ștergerea iobăgiei, ștergerea privilegiilor nobilimei, libertatea presei, egalitatea înaintea legii etc. În 15 Martie fu ales în comitetul revoluționar, care a guvernat țeara până în 14 Aprilie, când s'a numit ministerul maghiar. Vasvári ajunse la o poporalitate extraordinară, o țeară întreagă îl iubea și stima. Damele din Pesta i-au dat în semn de stimă un inel-sigil de aur, pe care era gravat: *»15 Martie 1848«*. Pentru talentul seu oratoric se numia *Demonsthenes*. Însuși *Kossuth* își temea poporalitatea de el.

Locotenentul Ursu știea el uade să-și îndrepte pașii, ca să arete mai marilor sei, ce poate să facă Românu în însuflețirea sa. El, însoțit de un singur căprar, se duse de-a dreptul în *loagărele românești* la Blaj, Teiuș și în alte părți și s'a întors la Sibiu cu *vre-o 1600 de fciori*, toți veniți de voa bună.

Pe Iancu l'a aflat Ursu în loagăr, stând la sfat cu căpitanii sei împregiurul unei mari căldări, în care se pregătea ceaiu pentru dînsii.

Iancu l'a primit foarte bine și aflând scopul venirii lui, îndată a ales pe cei mai voinici din tabăra sa și i-a pus la dispoziția lui Ursu, care singur, numai cu un căprar, i-a adus la Sibiu, la regimente.

Feciorii români au mers nesiliți de nimeni, locotenentul Ursu n'a avut lipsă de escortă, căci feciorii știau cu cine merg și că au să lupte pentru tron și nație.

Eată un mare și frumos serviciu făcut de baronul David Ursu oastei împărătești și o pildă de însuflețire națională.

După notițele lui *Iosif St. Suluț*.

Iancu în memoria poporului.

— Fragmente din poesii populare —

Pe drumul Feleacului
Merge oastea Iancului....

*

Iancule, Măria-Ta,
Lasă Turda n'o prăda
Că ce-i cere noi 'ți-om da,
'Ți-om da banii cu miera
Și-aurul cu ferdela...

*

Sus pe culme sus
Cine șede dus?...
Iancu cel viteaz!
El e în necaz,
El e azi în jale,
El e 'n lacrimi grele!...

Soarele apare...
Și la arătare
Iancu se trezește,
Dintr'un tainic gând
Ca prin vis, oftând!...

De pe văi adânci
Sus pe cele stânci,
Ochii își ridică,
Dar' vai nu-i nimică

Lui ca să-i placă:
Țeara e săracă;
Domnii toți sunt răi,
Ba mai mult mișei;
Șermanul popor
Duce dorul lor
Și când vrea dreptate
Biciul e pe spate!...

Peste dealuri, văi
Peste drumuri, căi,
Iancu rătăcește
Din fluer doinește:
Și răsună drag,
Codrului de fag
Și fermecător
Scumpului popor!...

*

Pe drumul Aradului
Paște murgu Iancului
Cu căpăștru în picioare
Și cu șeaua pe sub foale.

*

Jele-i Doamne cui e jale
Jele-i Doamne muntelui
De armele Iancului,
Că le ploauă și le ninge
Și n'are cine le ninge.

În luna lui Maiu 1848 a mers la Cluj, ca să fie de față la deschiderea dietei. A fost însoțit de cei mai fruntași tineri, cari au fost capii revoluțiunii din 15 Martie. În Cluj au fost primiți cu mare solemnitate, în teatru li-s'a dat o loge de onoare, ear' în dietă o bancă separată, la spatele episcopului român Leményi.

Acești tineri îmi erau cunoscuți din Pesta, unde studiasem eu pe acel timp, unii îmi erau buni prietini, mai ales Vasvári. Întâlnindu-i în Cluj am fost împreună cu ei în logea din teatru și în banca din dietă.

După închiderea dietei toți acești tineri m'au cercetat pe mine la casa părinților mei în Abrud. Aici și-a spus Vasvári dorința de a vedea și cunoaște pe *Avram Iancu* în persoană. L-am dus deci la Iancu, unde Vasvári a fost primit foarte bine. Tatăl Iancului era jude comunal, iobagiu, însă om bogat, voinic, îmbrăcat bine. La casa lui aflai belșug în de toate.

Abia am sosit și abia au făcut cunoștință cei doi tineri, în cinci minute s'a încins o dispută foarte înfocată între ei, credea că nu acum se vedeau pentru întâia-oară, ci că sunt doi contrari, cari de mult așteaptă unul după altul, ca să-și continue o dispută nesfârșită. După prânz ni-se adusesse caii, ca să plecăm la munte. Ne-am luat ziua bună dela căseni; Iancu și Vasvári au eșit până în curte disputând. Când era să încalce Vasvári, Iancu îi zise:

»Știi ce, domnule, dacă m'ai onorat cu visita d-tale, nu mă mulțumesc cu o jumătate de zi, rămâi până mâine, și dacă nu vrei să te mai întorci pe aici, îți dau eu un conducător, care te va duce peste munți pe la »Fântânele«.

Vasvári n'a așteptat să-i zică a doua-oară; ne-am întors în casă, unde s'au încercat amândoi să se capaciteze. Eu i-am lăsat în pace privindu-l; ambii erau înalți, voinici, blondini, înfocați, vorbitori buni, în vârstă, unul de 22 celalalt de 24 ani, nu se puteau capacita de loc. Pe urmă ieși Vasvári pe față și zise: »Ce a greșit dieta din Cluj va îndrepta cea din Pesta, dar' »unirea« Ardealului cu țeara Ungurească se va face, dacă nu altcum, prin puterea armelor«.

La auzul acestor cuvinte Iancu sări de pe scaun drept în sus, ca și când l-ar fi mușcat un șerpe, s'a făcut galbîn ca moartea și răgnî într'un ton de și eu m'am spăriat de el:

— Să nu vă împingă infernul la acest pas, căci atunci v'a cântat cocoșul: Să știi că eu sunt nepotul lui Horia, care a crescut în casa aceasta, unde ne aflăm noi, care a murit ca martir pe roată, ear' trupul i-s'a aruncat în toate părțile lumii. Sunt gata a-l urma lui, dar' unirea fără condiție n'o primesc.

— Ei bine, ce vreți să opuneți puterii maghiare, cu care sunt însoțiți toți Românii, Slovaci și Germanii din Ungaria? întrebă Vasvári.

— Brațele noastre — îi răspuse Iancu — coasele și ferul dela plug și vai de acela, care ar încerca să supună acești munți, acela va mușca pământul«.

Văzând eu că de capacitate nu poate fi vorba, m'am întrepus și am pus capăt disputei, promițându-mi ambii că nu vor mai politiza.

În ziua următoare Vasvári a plecat; la despărțire zise:

— Se ne vedem în dieta din Pesta, ca deputați.

— Mai de grabă ne vom întâlni în luptă, decât acolo — răspuse Iancu.

— »Atunci da!« l-a întrerupt Vasvári. Dându-și mâna s'au despărțit.

La aceasta scenă a fost de față și dl Vasilie Moga, protopretor în pensiuine și dl Iosif Nestor, jude r. ambii în vîieață.

Noi împreună am însoțit pe Vasvári până-ce a trecut munții. În tot decursul călătoriei a tăcut, era cufundat în cugete. Dacă l-am întrebat de cauza tăcerii, mi-a răspuns, că frumseța acelor munți gigantici l-a fermecat; mie însă mi-s'a părut că alte cugete îl neodichneau, căci odată a întrerupt tăcerea cu cuvintele: »Iancul acesta e un om extraordinar; e om cu sânge rece, talentat, dară când vorbește despre suferințele națiunii sale, e fanatic, îi schinteie ochii, și poți vedea întrânsii făclia revoluțiunii aprinse«. Când am ajuns la »Fântânele« Vasvári a zis: »Ce locuri minunate! aici parcă ești mai aproape de Dumnezeu. Dacă aș fi un Englez bogat, aș lăsa, că după moarte aici să mă înmormenteze«.

Întors la Pesta, Vasvári în luna lui Iulie 1848 fu numit secretarul lui Kossuth.

În curând însă a schimbat masa verde cu câmpul de luptă. Aducându-și aminte, de făgăduința dată lui Iancu, a organizat o legiune maghiară, numindu-o »Bocskai csapat« și a pornit în potruva lui Iancu, ca să cucerească munții.

În 6 Iulie 1849 s'a dat lupta între Vasvári și tribunul Corcheș la »Fântânele«. Întreaga legiune a lui Vasvári a fost nimicită. Arme, tunuri, 100 de boi ș. a. au căzut în mâna »Moșilor«. Vasvári a luptat în fruntea legiunii, cu un rar curagiu, deși era greu rănit, lupta în fruntea oastei sale îndemnându-o la atac. În urmă a căzut mort de pe cal, lovit de lancea lui Todor Gavrilă.

Astfel i-s'a împlinit dorul de a fi înmormântat la »Fântânele«.

De pe inelul cu inscripțiunea »15 Martie 1848« am recunoscut eu, mai târziu, că viteazul comandant maghiar a fost Paul Vasvári. Când i-am spus lui Iancu, el îmi zise cu durere: »Aș fi dat 10 ani din viața mea, să-l fi putut mântui. Pagubă de el, ce tinere talentat a fost«.

Vorbe înțelepte.

— Una la săptămână. —

Oamenii mari.

Oamenii mari ai popoarelor sînt asemenea falnicilor vulturi; ei se ridică peste miseriile și ticăloșiile mici și de toate zilele, întrupând în sufletul lor gândirile, planurile, aspirațiunile a mii și milioane de oameni. Aspirațiunile aceste ei le scot la iveală, le dau forma cuvenită și le duc la isbândă, deși adese-ori dau de pedeci, cari oamenilor de rînd le par a fi neînvîngibile.

Prin faptele, curagiul, abnegația și noblețta inimii lor, ei cântăresc cât o lume întreagă și sînt podoaba omenimii.

De aceea memoria sau pomenirea oamenilor mari trebuie să fie sfîntă și în veci neștearsă din inimile urmașilor.

Cinstiți numele și amintirea acestor oameni-uriasi și trageți învățături din faptele lor mărețe. Poporul, care și-ar uita de oamenii sei mari și nu ar da cinstea cuvenită memoriei lor, nu ar fi vrednic de o soarte mai bună, de un viitor strălucit.

PARTEA ECONOMICĂ.

Economia în școlile sătești.

Între învățăturile ce, după lege, sînt a să se da în școlile sătești, se numără și învățăturile despre economie. Aceste însă până în timpul de față, în cele mai multe școale, au fost foarte rău tractate, și tot așa se tractează și acum. De aceea se poate zice, că legea cu privire la învățarea economiei a rămas numai pe hîrtie, măcar că ea e făcută de aproape 30 de ani.

Răul, care urmează din această întrelăsare, nu se poate socoti îndeajuns, pentru-că sătenii, plugari fiind, de nimic n'au mai multă lipsă ca de învățături cu privire la economie.

Ar fi fost de mult timpul ca fiecare școală să-și aibă o grădină bine îngrijită, în care copiii plugarului să învețe a cultiva măcar pomii și legumele; dar' nici chiar atîta nu aflăm în mare parte din comunele noastre și astfel țeranul este silit, spre marea lui pagubă, a nu pute înainta în avere, după-cum ar fi de dorit. Căci cu modul de economie, purtat tot ca mai de mult, când oamenii erau mai puțini și pământ din destul pentru toți, astăzi nu mai merge.

Tocmai de aceea s'a pornit o mișcare mai puternică și din partea stăpînirii pentru a se face încercări mai înadins și mai temeinice, cu ajutorul școlii și al învățătorului, întru îndreptarea economiei pe o cale mai bună și mult mai aducătoare de câștig. Anume prin înființarea școlilor economice de repetiție.

Despre acest fel de școale am publicat în nr. 13 a foii noastre din anul de față un comunicat, ce ni-l-a împărțit onoratul comitet central al »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului«.

Causa însă fiind foarte însemnată, nu e de a se perde din vedere, ci trebuie luată în mai deaproape socotință. E drept că la înființarea școlilor economice de repetiție sînt deocamdată îndatorate numai comunele, în cari se află școală cu doi sau mai mulți învățători, și dacă aceea școală n'o înființează confesiunea, căreia aparține, în acel cas trebuie să fie pusă la cale de comună, avînd apoi însuși comuna politică să dispună asupra ei în toate privințele, și nu confesiunea. De aceea preoțimea, învățătorii și fruntașii comunelor noastre să poarte de grije ca să nu scape din mână dreptul de a preface școala repetițională de azi în școală economică de repetiție; că un drept odată pierdut, nu se mai redobîndește, poate, nici-odată.

Cele mai multe comune ale noastre au însă școale numai cu câte un învățător. Aceste, adevărat că deocamdată nu sînt obligate a înființa școale economice de

repetiție; dar' școală de repetiție, în înțelesul legii școlastice, tot trebuie să se țină și în aceste comune sau parochii, iarna cu câte 5 ore la săptămână și vara cu câte 2.

Stând astfel treaba și de altă parte știind, că tot așa de simțită, dacă nu și mai mult, este și în aceste comune îmbunătățirea stărilor economice, de sine urmează, că și aici trebuie să se facă totul din partea celor chemați, ca poporul din aceste comune să țină paș cu cel din comunele mai mari, în cari se vor introduce de sigur școalele economice de repetiție.

Și ce ar fi să se facă în comunele mai mici cu câte un singur învățător confesional?

Eată-ce: încă în școala de toate zilele să se pună mare greutate pe studiul economiei cu toate ramurile sale, și în școala de repetiție cel mai mult timp să se jertfească pentru învățarea economiei. Ear' pentru-ca să li-se poată arăta școlărilor și în praxă, ce li-se spune în școală, este cea mai mare trebuință ca nici o școală să nu fie lipsită de grădina închisă și cultivată în toată regula, în care nici stupina să nu lipsească.

Învățătorii acestor școale, măcar că nu sunt obligați, totuși să-și țină de datorință, în interesul lor și al poporului, a lua parte la cursurile agronomice, cari se vor deschide în anul acesta și în cei următori din partea ministrului de economie.

În chipul acesta și comunele cu un singur învățător și cu școală confesională vor pute trage folos mai mare din școalele de repetițiune și peste tot din învățarea economiei în școală.

Pentru-ca învățătorii, preoții și comitetele școlastice să se poată mai bine orienta asupra materialului, ce e de a se propune în școalele economice de repetiție, în unul din numerii viitori ai foii noastre vom aduce în traducere planul de învățământ prescris.

Repetăm, în sfârșit, că cauza aceasta e mult mai însemnată, decât să o lăsăm baltă și astfel datorii suntem să punem în slujba ei toate puterile, cu cari ne-a înzestrat bunul Dumnezeu.

Prăsirea galițelor.

(Urmare.)

Găina italiană albă.

(de Livorno)

Găina aceasta este de mărime mijlocie, are un piept bine dezvoltat, picioare fără pene și ciocuri galbene, creasta cocoșului stă oblu în sus, e simplă și de multe-ori e puțin încovoiată, are fața roșie.

Sub climă mai răcoroasă sunt gin-gașe. Peste an ouă câte 130—160 ouă. Puicele tinere încep a oua când sunt de șese luni. Un ou are greutate de 64 grame. Până sunt tinere nu le place a cloți, numai după-ce îmbătrânesc. Puii es foarte ușor din ouă

și se împenesc în curând. Soiul acesta de găini nu se prășește pentru carne, pentru-că găina n'are trup mare și nici nu este potrivită pentru corcire.

Din Italia s'au exportat în America foarte multe găini de acest soi, unde sunt cunoscute sub numirea de Livorno. Italienii au exportat din soiul acesta o sumă foarte mare și în Germania. Acum 2 ani, dădusem la dispoziția veneratului consistor din Blaj o trupină din acest soi, care s'a donat internatului Vancean de fetițe din Blaj. Din prăsilă a căpătat în anul trecut amensurat dispoziției preaveneratului consistor, învățătorul poporal gr-cat. din Mănărade, cu îndatorarea de a da din prăsilă în anul acesta la toamnă o trupină unui alt învățător, pe care îl va numi consistorul.

După-ce găina aceasta nu se deosebește mult în mărime de găina noastră de rind, numai atunci este bine a o prăsi, când n'avem de gând a o prăsi pentru carne, ci cu deosebire pentru ouă, cari pentru export sunt cu mult mai bine căutate și plătite, ca ouăle găinelor noastre de rind.

Iuliu Bardosy.

Lucruri bune pentru neguțătorii români.

În timpul din urmă s'au făcut unele începuturi bune și mult făgăduitoare din partea Românilor pe terenul negoțului. Pe lângă însoțirile mai mari de negoț și bolte românești din *Blaj, Făget și Sibiu* („Concordia“) au început Românii a deschide bolte în toate părțile pe la sate și peste tot putem să zicem, că le merge bine.

Aceasta să ne fie drept îndemn a merge mai departe. „*Foia Poporului*“ pusă în slujba poporului românesc, cu deosebire a sătenilor nostri, a îndemnat pe Românii fruntași și întreprinzători a îmbrățișa negoțul prin satele noastre și a dat fiecăruia povește și îndrumări folositoare în privința aceasta.

În câțiva numeri din anul acesta am publicat mai multe comune, cari sunt locuri bune pentru negoț și am atras luarea aminte a neguțătorilor nostri asupra lor.

Publicarea aceasta și a avut un rezultat frumos. Mai mulți ne-au întrebat despre starea câtorva comune din cele publicate, ear' în unele s'au și așezat neguțători de-ai nostri.

Astfel în comuna *Vad* (țeara Oltului) s'a așezat un neguțător de-ai nostri și precum ne-a scris, îi merge bine.

Asemenea este pe cale de-a se așeza un neguțător în *Pintic*, în urma avisului din nr. 50 al „*Foii Poporului*“ din anul trecut. Așa ne scrie de acolo un june harnic, dl *Teodor Toma*, care a publicat avisul în foaie.

Al treilea loc ocupat este comuna *Glimboaca*, de unde am primit următoarea scrisoare:

Glimboaca, în 30 Martie 1897.

Stim. Domnule Redactor!

Dau cele mai sincere mulțumite bravului econom *Ioan Simion Ciocan* din Glimboacă care în nr. 11 al prețuitei „*Foia Poporului*“ și-a oferit locuința de sub nr. 65 pentru un neguțător român. Ea am închiriat aceasta locuință *deschizându' mi o mică prăvălie*. Totodată aduc cele mai sincere mulțumite poporului din Glimboaca, că de când am deschis, bolta nu mai aleargă pe la alți neguțători străini. Rog totodată și pe străini care ar voi să cumpere ori-ce marfă bună și ieftină, să se adreseze la mine în Glimboaca, nr. 65

Iosif Manițiu, boltaș.

Împărtășim cu bucurie aceste vești înveselitoare și dorim, ca tot mai mulți Români să se apuce de negoț.

Cinste și curaj, hărnicie și minte trează — eată ce ne trebuie și pe cari avându-le sigur vom da înainte.

Ouăle.

Cu privilegiul sfințelor sărbători ale învierii sau Paștilor, între alte multe frumoase obiceiuri românești, rămase din moși-strămoși, cu drag prăsnuim și obiceiul de a ciocni cu ouă roșii. În aducerea aminte de bucuria, ce li-o pricinuia odinioară ouăle roșii, chiar și bătrânii se bucură din inimă; dar' bucuria copiilor este fără margini. De aceea nu e casă românească, în care să nu se roșească ouă.

Nu am însă de gând să povestesc mai pe lung la acest loc despre obiceiul de a ciocni cu ouă roșii; ci el îmi pricinuește cu totul alte gândiri.

Mă gândiam adecă, multe ouă se roșesc cu privilegiul Paștilor numai într'un sat.

Cât va fi deci de mare numărul lor în toate casele românești din această țeară și cam cât ar prețul ele, socotite în bani? Și 'mi-am zis mai departe: numărul Românilor din patrie este la 3 milioane. De toată persoana socotit la Paști numai câte un ou roșu, ar eși 3 milioane de ouă; ear' oul prețuit numai cu câte un crucer, am căpăta 3 milioane de cruceri, cari fac 30 mii florini.

În urma acestei socoteli, am mers mai departe și am zis: noi Românii din această țeară, socotiți după case, suntem vre-o 600 mii de familii. Dacă acum în fiecare casă se folosește pe zi numai câte un ou, într'un an prețul ouălor, folosite în toate casele, ar trece mult peste 2 milioane și 200 sute mii fl. Dar', așa cum am făcut eu socoteala, le-am luat toate cu cel mai mic preț și astfel nu cred, că 'mi-ar pute cineva imputa că aș fi făcut doară socoteli numai închipuite; căci un ou, cel puțin se trece pe zi în fiecare casă.

Dacă socotim acum, că o găină ouă pe an cel puțin 100 de ouă, astfel dela 3 găini am ave toate ouăle trebuincioase

în casă și cel-ce ține 6 găini s. p. poate să și vândă ouă de mai mulți florini la an; ear' ținând fiecare familie găini și mai multe, cu atât mai mare ar pute fi numărul ouălor vândute și suma banilor, ce ar intra pentru ele în fiecare casă.

Negoțul cu ouă este foarte însemnat, fiindcă ele, cu deosebire în orașele mari, sânt foarte căutate și bine plătite. Sânt luni peste au, când se vinde oul și cu câte 5 și 6 cr.

De aceea vorbă înțeleaptă a vorbit învățătorul I. D. în numărul trecut al acestei foi, dând sfat tuturor țeranilor să-și înmulțească galițele, purtând astfel o economie mai bună și în privința lor. Căci înmulțirea galițelor: găini, găște, rațe ș. a. poate fi cu timp, și încă în timpul cel mai scurt, un adevărat isvor de bunăstare și în cea mai din urmă și mai săracă casă românească.

Și în adevăr, dacă o găină varsă, așa zicând, la 100—150 ouă pe an, dacă ea clocește de două ori și crește în amândouă rândurile numai 20 de pui, — socotind acest venit, în asemănare cu venitul dela alte animale, el este mult mai mare și trebuie luat în mai mare băgare de seamă ca până acum.

Timpurile, fiind din seamă afară grele, datori sântem să îndreptăm toate ale noastre mai spre bine și îndeosebi în privința înmulțirii venitelor, spre care sfinșit, chiar și micile găini și alte galițe mult ne pot ajuta.

Fie ca sfințele sărbători ale învierii să trezească în noi gânduri tot mai bune, simțăminte tot mai înălțătoare și voință tare spre tot ce ne slujește spre bine și folos.

Alt învățător.

Îndreptar

pentru întemeierea însoțirilor de cumpătare împotriva beuturilor spirtoase

lucrat de

Gavriil Aluș,

învățător și notarul însoțirii de cumpătare din Babța. (Urmare).

III. Explicări și îndreptări la statutele „Societății de cumpătare” din comuna Babța.

1) Se deobligă a nu primi nici a îmbia mai multă beaură de cât e satorit în punctul de sub i., ducând astfel o vieață trează și dând pildă bună.

În vremile de acum nu-l strică mai rău pre om ca pretinția și dărnicia de palincă și de alte beaturi. Dacă îi vine pretinul la casa lui sau se întâlnesc în țirg etc. apoi se omenesc preste omenie. Pretinul a venit să te vadă și să se înțeleagă despre una și alta, tu însă îl îmbeți de nu știe pe ce lume e. Cuvine-se aceasta? Au Românii mai mulți bani pe palincă, ca Germanii (Sașii, Svabii etc.) cari dacă merge ori-cine la el, îi dă un păhărel cel mult două și-l îmbeie cu mâncare.

Să ținem dar' cumpăt și cu noi și cu alții; pentru aceea nu vom fi ținuți de oameni răi, ci va zice fiecare, că sântem oameni cu mintea la loc.

2). Părinții, ca membrii „Societății de cumpătare” vor grijă, ca fi lor să nu se în-

soțască cu tineri stricați, cari 'i-ar îndemna la beaturi și la alte fapte rele. Fiilor lor trecuți de 18 ani, din măsura de beaură pusă în punctul h., să li-se dea numai pe jumătate ca unui om mare.

»Voi părinților! creșteți-vă pruncii vostri în legea și frica Domnului.« (Efeseni c. 6 v. 4.)

Am băgat de seamă că tinerii noștri de pre la sate umblă în șezători, la joc ba încă și la birturi de capul lor, fără pic de mustrare din partea părinților, însoțindu-se cu tinerii stricați cari îi îndeamnă la beute, la jucatul în cărți și la alte fărâdelegi. »Pruncul, care se lasă în voia lui, aduce rușine mamei sale«. Pildele lui Solomon c. 29 v. 15. »Nu subtrage dela fiul tău pedeapsa; dacă-l bați cu varga, nu va muri pentru aceea, și vei mântui sufletul lui de pedeapsa iadului«. Pildele lui Solomon c. 23 v. 13 și 14.

Părinții, îndată-ce încep pruncii lor a pricepe și prin urmare sânt în stare să-și însemne: ce este frumos, iertat ori cuviincios și ce nu, pentru toate smintelele lor împotriva curățeniei, bunei rânduiei, cumpătului și a bunii cuviințe, să-și mustre, și dacă va fi de lipsă, să-și și pedepsească; adevărat: »Gânjul să-l sucești până-i tiner.«

Părinții să nu peardă din vedere grija fiilor sei nici când ei sânt mari, pentru-că atunci însoțindu-se cu tinerii stricați îi duc pe cărări rătăcite, cășunând prin purtarea rea părinților supărare și rușine, ear' lor o decădintă înfiorătoare.

Fie-căruiă îi sânt iubiți pruncii sei, dar' ca se-ți rămână tot iubiți și grijește de ei, ca se nu se abată dela bine la rău. Apostolul gințelor scrie cătră Timoteiu c. 5 v. 8. »Cine nu poartă grije de ai sei și nu mai virtos de cei de ai căsii sale, de credință s'alăpădat, și mai rău este decât cel necredincios.«

În unele comune spre rușinea neamului nostru fac Dumineca și în sărbători petreceri cu joc la cărcime, ca să le fie mai îndemână și beutura. Aci e adunată mai întreaga comună, ca să vadă cum îi joacă fiul sau fica; apoi din petrecere mai scot cei bătrâni beaură la ficiorul lui H; că 'i-a jucat fata; s'au beau ei între ei, și dacă se cam șumenesc să pun și ei la danț. Unde? În cărcimă, în cuibul fărâdelegilor.

Vedeți, așa ne creștem noi tinerii noștri, încă de timpuriu la desfrâu, la necumpăt.

Ce grije părintească e aceea, că ficiorii și fetele își petrec cu joc până noaptea târziu neînsoțiți de părinții lor? Ce viitor așteptăm tinerilor noștri, cari beau la beaturi spirtoase până la îmbătare? Trebuie să ne reculegem, să ne apucăm de lucru din resputeri pentru coregerea tineretului, nădejdi noastre în viitor.

Mi-am permis în cele mai înainte a da lămuriri și puține îndrumări, că se vază simțămii cetitorii, ce m'a îndemnat la compunerea punctelor alăturate la § 2. din statute. Ceialalți §-i din statute nu au lipsă de lămuriri.

Știri economice.

Cale ferată vicinală. Pe valea *Ternavei-mici* e în proiect a să face o cale ferată vicinală. Lungimea ei va fi de 103 kl. dela Blaj până la Sovata.

Opriște. Guvernul Bosniei și Herțegovinei a oprit ducerea în aceste țeri a vitelor cornute, oilor și caprelor din mai multe comitate ale Ungariei, între cari sânt și comitatele: *Bichis, Bistrița-Năsăud, Treiscaune și Sălagiu*. Pricina este durerea de gură și de unghii, ce

bântuie în aceste locuri între vite. Tot asemenea din cauza boalei de porci este oprit din toate țerile coroanei ungare transportul porcilor în Bosnia.

Statele la expoziția din Bruxella. Deosebitele țeri și-au închiriat spațiul la expoziția din Bruxella. Mai mare loc a închiriat Franca, anume 15 mil de metri \square , Anglia 6355 m. \square , Austro-Ungaria 3400, Germania 1200, Italia 1000, Statele-Unite din America 680 m. \square etc.

Export de ouă. Ce negoț mare fac unele state cu ouăle, să poate vedea de acolo, că în țeara Belgia s'au dus din Rusia în anul trecut 88 de milioane de ouă. Dar' afară de aceste s'au dus și dela noi și din Franca milioane de ouă în Belgia. În țerile culte ouăle au trecere, deoarece-ce afară de albuș și gălbînș să folosește în fabrici și găoscea, așa că din ouă nu rămâne nimic nefolosit. De negoțul cu ouă ar trebui să ne interesăm și noi Românii.

Industria de sticlă merge rău în Ungaria. Fabricile de sticlărie dela noi nu pot sta față cu fabricile din Austria, din care causă mai multe din ele au fost silita a înceta cu lucrarea, ear' altele lucrează mai mult cu perderi, decât cu câștig. Una din cele mai mari societăți, numită „Societatea pe acțiuni a industriei de sticlărie din patrie”, înființată de vre-o doi ani, cu un capital de 700.000 fl., a avut în anul trecut o pierdere de peste 200.000 fl. Să zice, că în fabricile de sticlărie din statul ungar peste tot e investit un capital de 10 milioane fl. și lucrează la ele vre-o 5000 de muncitori. Trebile le merg rău, dar' nu e mirare, căci așa caută să meargă trebile acolo, unde toate se fac prin protecții, și unde meritele nu se măsură după vrednicie, ci după „patriotismul maghiar”.

Minister de agricultură. Irlanda va avea în curând un minister deosebit de agricultură și industrie. Proiectul de lege privitor la întemeierea acestui minister s'a votat în cea dintâiu cetire în casa de jos a Angliei. Prin întemeierea acestui minister multe lipse și rane agrare din Irlanda se vor vindece.

Program agrar în Anglita. Însoțirea națională a economilor englezi, care are de scop îmbunătățirea stărilor economice în Anglia, și-a alcătuit programul pentru parlament. În acest program între altele se cere, ca economii să fie sutați de dări locale și de dări suplimentare comunale. Pentru proprietarii, cari vor să-și parceleze moșiile în părți mai mici, se cer ajutoare dela stat pentru zidiri etc. pe lângă condiții ușoare; pentru economii bătrâni și neputincioși să cere pensiuine etc.

În parlamentul englez sânt mai mulți de 200 de deputați, cari s'au obligat a sprigini cererile economilor; guvernul încă a făgăduit că le va da sprigin. Astfel cele mai multe cereri din program vor fi implinite.

Așa să lucră în alte țeri pentru îmbunătățirea soartei economilor, ear' nu cum face la noi guvernul „liberal”.

Din traista cu povețele.

— Răspunsuri. —

Abonentului Ilie Helelai în Ighiel. Din partea reuniunii române economice din comitatul Sibiului s'au împărțit gratuit în această primăvară atât pomi altuiți, cât și ne altoiți; dar' pe cât știm, numai membrilor reuniunii, școalelor etc. din acest comitat.

Altoi de vânzare foarte frumoși și nu scumpi — cu câte 25 cr. de bucată, sânt la școala economică din Geosgiul-de-jos (Al-Gyógy). Pomii însă, fiind foarte dați, muguriți nu e cu cale a mai cere în anul acesta. Ai face numai cheltuieli degiaba, că ei nu s'ar mai prinde.

D-sale Nic. Petran în Carp. Dacă moara e prenotată pe proprietarii urbarialiști ea formează proprietatea tuturor și toți au să o plătească. Faceți propunerea în reprezentanța comunală ca datoria d-voastră să fie luată în preliminar. Că cei din partea „de sus” nu se invoesc a contribui la spese, nu face nimica. Comitatul poate să-i constrângă la aceasta. Ori apoi, dacă ei se împotrivesc din toate puterile, cereți dela ei declarație în reprezentanța comunală că renunță la dreptul lor ci-l' au asupra morii, și atunci puteți plăti d-voastră ceialalți, fiindcă moara rămâne numai a d-voastră. Subscrierea nu 'ti-o poți mai mult retrage de pe obligațiune.

D-lui Dem. Cioloca în Er. Încercare ai putea face pe cale procesuală, dar' nu credem să găsești avocat care să-ți primească procesul, fiind vorba prea învechită. Pentru lucruri întâmplătoare la 1859 nu mai poți trage pe nime la răspundere. Întreabă altcum un avocat, căci e chestie de proces care trebuie studiată.

Abonent 8915. Dacă următorii vânzătorului nu voesc să subscrie contractul, nu pot face alta decât să-i improcuezi prin avocat.

Contractul cu oamenii cari țin p mântul chip de interese nu-l poți strica, pentru-că acela rămâne în putere măcar că pământul e scris acum pe d-ta. Dar' poți să-ți ajți pe altă cale. Ia bani împrumut dela o casă de păstrare și plătește oamenilor capitalul cu care ești dator.

Abonent nr. 5073 în Partia. E treabă de proces, pe care noi de aici nu o putem descurca pentru-că nu o cunoaștem din destul. Trebuie căutate planurile vechi ale comunei, și confrontate cu planurile făcute la com-sare, ca pe calea aceasta să se găsească adevărul. Nu putem zice nici că d-ta ai drept nici că ceialalt care te năcăjește are drept. Când te va părî, 'ia-ți advo at și te apără.

D-sale N. B. abonent în Perșani. Testamentul dacă e provăzut cu subscrierea celor 4 martori ceruți de lege are putere. Numai atunci ar pute fi nimicit dacă răposatul ar ave copii. Altă-dată scrieți numele întreg, altcum nu mai răspundem.

Abonent nr. 3600. Cum vezi, noi răspundem la toți cari ne întreabă. Cerem însă ca întrebările să fie curate ca să le înțelegem bine. Întreabă și d-ta astfel ca să știm unde te doare și atunci îți putem răspunde. La întrebări de felul acesta: „poate-se asta, — poate-se astalaltă”, — nu putem răspunde pentru-că une-ori „se poate”, alte-ori „nu se poate”. Seriene dară lămurit ce vrei se știi?

D-sale M. Caraiman în R. Om care se revideze socoțiile (se numește licuidator) aveți să cereți dela comitat pentru socoțiile comunale, și dela direcțiunea de finanțe pentru dările de țeară.

D-sale N. Bursean în P. Cum se vede d-tale îți plac mult procesele, de vrei să începi proces din toate nimicurile. De ce nu ai protestat când s'a legat contractul, și de ce nu ai cerut atunci ca contractul să nu se facă numai pe numele fratelui d-tale? Poți să-1 cauți acum pe cale procesuală și de aceea trebuie să te adresezi unui avocat.

Abonent 3959. Dacă nu ai făcut contract de căsătorie cu nevasta, nu poți cere nimic. Ești dator se o primești îndărăt, fără a cere bani dela soț. Copilul încă ești dator să 'l ții. Cât vei plăti, nu-ți poate spune nime, pentru-că asta ho-ărește judeca'a. Ea-ți va spune și aceea la câți ani ai dreptul se iai copilul dela muiere. Nu-ți face dar' cheltuieli cu procesele ci împacă-te cu nevasta. Lege de care vorbește George Florea se aibă nu se găsește tipărită românește.

D-sale T. R. A. Nu-ți putem răspunde dacă nu ne comunici numele întreg, locuința și numărul abonamentului.

Monogafia comunei Răhău.

De

Nicolae Cărpinișan, paroch.

(Urmare.)

IV. Hotarul.

Săcara, ovésul, alacul și orzul se samenă în cătățimi foarte mici; săcara, se cultivă și pentru paiele ei, pe care rebuinează la circuitul mijlor de viae. Aceste spicoase laolaltă dau vre-o 300 ferdele, care după familii nici nu se pot împărți; de altcum cei mai mulți oameni nu le cultivă de loc.

Cu trifoiul s'au făcut de vre-o 5—6 ani încoace mai multe încercări, dar' nu s'a prea făcut, parte pentru-că a fost tot secetă mare, parte că a fost păscut și călcat de vite toamna și primăvara, ceea-ce trifoiului, luțernei și altor ierburi sămănite nu le place.

La arat oamenii se folosesc de pluguri de lemn; de 3—4 ani încoace ei încep a cumpăra și pluguri de fer, unii (3 inși) de sistemul Sack, alții (5 inși) de cele simple de fer, mașini de sămănat grâu nu avem.

Cu multă sirguintă se lucră și cultivă cânepa, așa încât o femeie, care n'a sămănat nici măcar 4—5 cupe cânepă, se ține de nefericită; și se trudesc și țin foarte mult chiar și familiile mai avute, ca să poată produce cât mai multă cânepă. Din ea eco-noama casei îmbracă toată casa, așternuturile, bărbat, copii, servitori ș. a., ear' rămășițele mai aspre le duce la funarii dela oraș, cari fac apoi funiile (streangurile) trebuincioase la economie.

Toată cânepa de pe hotar ar face vre-o 1000 fl. ¹⁾

Cucuruzul pe lângă partea sa din hotar se mai cultivă și pe Lunca printre cartofi, napi, cânepă și varză, unde

¹⁾ Un juger, pe ca re se samenă 15 ferdele sămăntă aduce un venit de vre-o 84 fl. v. a.

spicoasele din cauza pământului năsipos pălesc și nu se fac. Din 600 jug. se cultivă:

1. cu cucuruz vre-o	520 jug.
2. „ cartofi „	74 „
3. „ napi „	6 „

De pe un juger de cucuruz iasă după socoteală mijlocie 2 caré cucuruz, care sfărmit ar da 40 ferdele în preț de 32 fl. 520 jug. ar aduce un venit de vre-o 16.000 fl. paiele (pășii) de cucuruz ar face 7 fl. de juger, laolaltă vre-o 3.500 fl.

Din anul 1893 au început oamenii a sămăna și săpa cucuruzul cu mașini, a căror număr azi se urcă la șease.

Printre cucuruz se sămănă *bostani*, *fasole* și *cânepă de sămăntă*, care deosebit nici una nu se cultivă; astfel pe un juger abia se fac trei caré bostani în preț de 3 fl. carul, pe hotarul întreg cam 1600 caré în preț de 4800 fl.

Fasole iasă cam 3 ferdele pe jug. cu 1 fl. 50 cr. ferdela, pe hotarul întreg 1500 ferdele în preț de vre-o 2200 fl.

Cânepa de sămăntă ar face 200 ferdele în preț 300 fl.

Cartofii se prăsesc de obicei deosebit în locurile arinoase de pe luncă și pe lângă riul Săcaș. Pe un juger am pute socoti 70 ferdele, pe 74 jug. vre-o 5000 ferdele în preț de 1500 fl.

Napi 8 caré de jug. cu 5 fl. carul aduce un venit de 240 fl.

Pe o parte a ogoarelor se sămănă *măzărice* cam pe 100 jug. ear' cealaltă parte se lasă pentru pășunat pe seama vitelor și cu deosebire pe a oilor. Prețul măzăricei (3 caré de un jug. cu 5 fl. carul) ar fi 1.500.

Mai au locuitorii nostri pământ arător și pe hotare străine (la Sebeș Petrifalău și Călnic) vre-o 200 jug.

3. Fânațele.

Fânațele sânt toate în *Lunca din sus* și în *Cănepiști* între văile: Valea sfintei, Valea Satului, a Caselor și a Netotului și riul Săcaș. Fînd locul pe lângă ape mai ridicat, ear' înspre mijlocul Luncei mai așezat, văile pe timpul ploilor mari părăsindu-și alvia le potopeau și nimiceau aproape a patra parte a fânațelor, apa rămânea adunată formând o baltă mare, pe unde mult timp nu se mai pute cosi. Pe o parte a fânațelor din cănepiști și azi se varsă *Valea Netotului* cășunând mari pagube în fân. Pentru a preîntimpina aceste rele s'a tras la an. 1886 în Luncă peste baltă un canal mai mare cu scurgerea în Săcaș și altul mai mic cu scurgerea în cel mare, văile s'au canalizat și regulat, încât azi numai e nici o temere de eșirea apei din vre-o parte. În acest mod locul de odinioară neroditor s'a făcut mănos și din zi în zi se cosește de pe el tot mai mult și mai mult fân.

Pe cultura fânațelor nu s'a pus până acum nici o îngrijire; cu risipitul mușinoaelor (moșoroae) și oblirea locului oamenii cred că au făcut destul.

Pământul de fânațe e năsipos, din care cauză în verile secetoase fânul rămâne slab, ear' otava piere de tot. Pe un jugăr. fânaț se face cam 3 care fân cu 8 fl. carul, așadar pe cele 228 jug. fânaț ar eși vre-o 700 cară fân în preț de vre-o 5,600 fl. Otavă abia se face 200 care în preț de vre-o 1,600 fl.

Împărțind cele 900 care de fân pe 481 familii s'ar veni pe o familie. abia 2 care de fân. De aici se vede, că nefiind de ajuns această cătățime de fân nici pentru susținerea a 2 vite, locuitorii spesează sume mari pentru cumpărarea nutrețului pe seama vitelor.

(Va urma).

CRONICĂ.

Eșiți din temniță. Azi a eșit din temnița Alba-Iuliei dl *Dionisiu Truța*, paroch în Țelna. Dnsul a fost condamnat la 3 luni de zile, pentru-că a eșit întru întimpinarea dlui *Rubin Pația*, când acesta s'a întors dela procesul Memorandului din Cluj. — Săptămâna trecută a scăpat dl *Iosif Sibigan* din Alba-Iulia, condamnat la 3 luni, tot pentru cauza de mai sus.

Selbatcii din Cluj. Patrioții unguri din Cluj, vestiți pentru selbatciile săvârșite la 1884 față de pacinicii Români de acolo, ear' au făcut o vitejie „patriotică“. Anume într'una din serile trecute câțiva „viteji“ unguri au bombardat cu petri și au zdrobit firma dlui avocat Dr. *Stef. Morariu*, pentru-că era scrisă românește. Curios e, că barbaria s'a săvârșit „fără știrea poliției“, deși nu era noapte, ci seara de vreme, și deși cancelaria dlui Dr. *Morariu* se află într'una din cele mai de frunte uliți ale orașului!

Nu cumpărați dela Jidovi! Primim îmbucurătoarea veste, că bravii Români din comuna *Codor*, lângă Dej, s'au legat prin jurământ, că de aici înainte să nu mai cumpere nimic nu numai dela Jidovul din sat, ci dela nici un Jidov. — Laudă și cinste Românilor din *Codor*!

Furtună turbată. Ni-se scrie, că la 13 Aprilie st. n. o furtună grozavă s'a deslănțuit asupra comunei *Dâncu*, comitatul Cluj. Furtuna a bântuit cu furie destul timp, pentru ca să pricinuească mari pagube bieților locuitori. Chiar și zidirea bisericii românești a suferit însemnate stricăciuni. Case și grădini au fost ruinate de furtună, și o mulțime de pomi roditori și de arbori au fost scoși dia rădăcini. Vre-o 18 familii au rămas fără acoperământ. Povoitul, care a însoțit furtuna, a potopit pământurile din ginrul comunei.

Fără de D-zeu. De când cu legile „bisericești“, păgânismul se lățește cu o iuțeală uimitoare în Ungaria, ales între Unguri. Așa în comitatul *Baranya* au eșit de curând din sinul bisericii reformate 120 de locuitori din comuna *Matty* și o mare parte a locuitorilor din comuna *Ipacsfa*. În fruntea păgânilor acestui comitat stă comuna *Old*, ai cărei locuitori unul după altul să lapdă de D-zeu.

Încercare de omor împotriva Împăratului. Într'una din zilele trecute, pe când M. Sa Domnitorul nostru se reîntorcea cu trăsura la palatul seu din Viena, un necunoscut a aruncat în trăsură o scrisoare. Poliția a prins îndată pe necunoscut, care s'a dat de cavalier *Obolski* și a spus că are să facă desvăliri despre o încercare de omor, ce se plănuește în Petersburg împotriva M. Sale. Domnitorul nostru, când va merge să cerceteze pe Țarul Rusilor. Necunoscutul e ținut în arest.

Iubileul Metropolitului Ciupercovici. La 19 Octomvrie a. c. Metropolitul gr.-or, român al Bucovinei, *Arcadie Ciupercovici*, își va sărbui iubileul de 50 de ani, de când stă în serviciul preotesc. Deja de acum se fac pregătiri, pentru-ca iubileul să fie sărbuit cu pompa cuvenită.

Minune! În păgânita ospitală a țerii, s'a petrecut zilele acestea o adevărată minune. Un vicenotar de tribunal, Dr. *Horváth István*, și-a dat demisia, pentru-că președintele n'a voit să-l erte dela conducerea procesului verbal într'o pertractare, unde era acusat un preot de legea sa, cea catolică.

Un Domnitor care s'a omorât. Domnitorul principatului din Germania *Mecklenburg S'hverin* s'a omorât zilele trecute. Ch'nuit de o boală îndelungată, Domnitorul a sărit de pe un pod și a murit peste o jumătate de ceas. Trupul seu a fost găsit cu desăvârșire zdrobit.

L-au omorât pentru politică. Un groasnic omor s'a săvârșit zilele acestea în Germania. La o alegere de deputat învinsese candidatul polon numai în urma unei desuădăjduite lupte, ceea-ce a urcat la culme furia țeranilor poloni. Un învățător german de pe acolo a ajuns din nenorocire într'un vagon cu niște țerani poloni, cari se reîntorceau dela alegere. Țeranii se luară la ceartă cu învățătorul, și în furia certei îl aruncară pe fereastră afară. Nefericitul a fost aflat mort pe marginea căii ferate.

Deputat țeran. Noul parlament austriac își are și el raritatea sa, — un deputat țeran, *Sajer*, ales de țeranii poloni din Galiția. Acest deputat s'a făcut deja cunoscut publicului prin faptul, că la alegeri a fost întemnițat și abia în urma pașilor întreprinși de parlament a fost pus pe picior liber. Zilele acestea *Sajer* a cercetat societatea economică din Viena, ai cărei membrii l-au primit cu mare însuflețire. Cu acest privilegiu țeranul, de altfel un om foarte deștept, a povestit câteva date în viața sa. El e un simplu țeran din Galiția, școli mai înalte n'a cercetat. În tinerețe a servit la ulani, unde a dus-o până la gradul de sergent major. Strămoșii lui au fost Svedieni. Unul dintre ei s'a așezat în Polonia pe vremea regelui Polon *Ioan Casimir*, a luat de soție o poloneză și de atunci familia sa a trăit tot pe pământ polon.

Un gendarm selbatic. Un gendarm din *Feketehegy*, numit *Messics János*, a fost aruncat deunăzile în temniță pentru o crimă grozavă. Împotriva lui se făcuse arătare, că și-ar fi îngropat de vie soția. Pornindu-se cercetare în cauză, cadavrul soției s'a desgroptat și medicii au constatat, că acuză e întemeiată. Gendarmul neagă omorul. — Și un astfel de selbatic avea să grijească de siguranța publică. Asta numai în Ungaria se poate!

Grecia-Mare. O fosie din Atena scrie, că starețul unei mănăstiri din apropierea orașului *Larissa* a arătat prințului moștenitor grecesc *Constantin*, un chrisov de prin secolul al 14-lea, care profetește că în anul 1897 va reînvia Grecia-Mare. În veacul trecut încă a profetit un călugăr grec, că asupra Greciei va domni odată un rege cu numele *Constantin*, a căruia soție va fi o princesă *Sofia*. Acest rege va recuceri Constantinopolul și biserica *Sofiei*. — Viitorul va dovedi întrucât jocul sorții va îndreptăți aceste profetiri.

Prinderea unei bande de hoști. Lângă comuna *Zesava* din Galiția gendarmeria austriacă a prins o primejdioasă bandă de șapte hoști. Numai după câteva descărcături de puști au putut fi prinși hoștii, dintre cari unul a fost omorât. Gendarmii au aflat la ei o mulțime de puști, instrumente de spargeri și diferite otrăvuri. Într'o vreme această bandă de hoști ținea în continuă spaimă o mare parte a Galiției.

Polițisti ucigași. Un omor, pe cât de curios pe atât de păcătos, s'a săvârșit deunăzile în comuna *Mitrovița* din Slavonia. Un țeran om închis pentru bănuiala de a fi furat un cal, a fost găsit mort din bătaie. Bănuți de omor sunt doi polițai cari au fost arestați. Nefericitul a lăsat în urma sa o văduvă și patru copilași. La aceeași poliție a fost aflat acum trei ani un întemnițat spânzurat de un cui atât de sus pus, încât la el nu se putea ajunge decât cu un scaun sau cu o masă, de cari însă nu se aflau în arest. Deci și atunci se va fi săvârșit un omor. Adecă cei închși omorâți de cei-ce-i păzesc, — rele semne ale veacului!

Producțiuni. În *Crihalma* Inteligența rom. din *Crihalma* și *Ticușul-rom*. Invită la *Producțiunea teatrală declamatorică* urmată de joc, care va avea loc la 20 Aprilie a. c. (Dăminea Tomii) în sala școlii gr.-or. din *Crihalma*. Prețul de intrare: Locul I. 50 cr., Locul II. 30 cr., Locul III. 10 cr., Venitul curat e destinat pentru înființarea unei biblioteci populare. Începutul la 7^{1/2} ore seara. P. S. Oferte marinimoase se vor cuita publice. Program: 1.) Săpătorii de bani comedie în 3 acte. 2.) Rusul la țirg. anecdotă, 3) Fii la toate cu măsură, comedie în 1 act. 4.) D'ale fetelor, dialog. 5.) Țiganul furat de iapă, anecdotă. După producțiune urmează joc.

— În *Cenade*. Să aduce la cunoștința onoraților cetitori, că tinerimea în frunte cu învățătorii români din comuna *Cenade*, vor arangia la sfintele Paști, a doua zi, seara, o producțiune teatrală, împreună cu cânteca populare, ear' după producțiune va urma joc. La aceasta se invită cu toată stima, toți oamenii binevoitori ai școalelor noastre. Venitul curat este menit pentru providerea copiilor lipsiți de mijloace cu cărți școlare. Intrarea pentru familie de 3 persoane 1 fl. pentru o persoană 50 cr. Suprasolvirile se primesc cu mulțumită și se vor cuita pe cale ziaristică. Începutul va fi la 7 ore seara. *Cenade* la 1 Aprilie st. v. 1897. *Comitetul arangiator*.

Înștiințare. Dl *Teodor Toma*, june în *Pinticul-sătesc* (u. p. Teaca, Teke), înștiințează că are de vândut „*Foia Poporului*“ pe doi ani, anume pe 1895 și 1896, bine îngrijită, dar' nelegată. Cei-ce doresc să o cumpere, să se adreseze la dñsul.

Mai nou. Răsboiul.

Știrile mai nouă vestesc câteva învingeri pe partea Grecilor. Turcii au înaintat spre Larissa, dar' au fost respinși de Greci. Asemenea au învins Grecii în luptele dintre localitățile Reveni și Bughazi. Luptă hotărâtoare până în 23 Aprilie nu s'a întâmplat. În giurul Larissei este locul de frunte al luptelor. În Albania, la Preveza, încă se luptă trupele, dar' până acum nici o parte n'a învins.

Mai nou se vestește, că Grecii au făcut răscoală în insulele Chios, Mytilene și Samos, unde locuitorii sunt în majoritate Greci.

Edhem pașa a sosit la Larissa, unde poate că se va întâmpla lupta hotărâtoare. La Larissa Grecii au tabără întârită.

Împăratul Germaniei la Viena.

Împăratul Germaniei, Vilhelm a sosit la Viena în 21 l. c. făcând vizită Împăratului și regelui nostru. Joi, în 22 Aprilie a fost în onoarea lui o paradă militară. Comanda a avut-o împăratul nostru.

R Î S.

Românul și Țiganul.

Românul. Măi Țigane trebe-ți rachie?

Țiganul. Asta tare-mi place mie!

Românul. Da trebe-ți și de frustuc?

Țiganul. Șasta badeo te ascult.

Românul. D'apoi vre-un pđhar de vin?

Țiganul. Șala, că știu să închin!

Românul. Cu astea dacă ai gătat

Merge-vei și la lucrat?

Țiganul. Bădișorule te rog

Toate să 'mplinesc nu pot;

Că trei întrebări 'mi-ai pus

Și toate ți le am răspuns.

Acum întrebarea: patru

Mai răspundă-o și altu!

Comunicată de Toșa Voicău, econom.

POSTA REDACȚIEI.

G. M. Vrani. Scrieți la bolta românească Demeter Anthon, Sibiu (Piața-Mică).

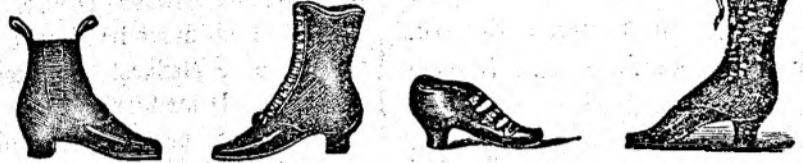
N. T. Tăuni. „Apel“ noi n'am primit, trimite-ți de nou; poeziile vor veni la rând.

Abonent nr. 7142 (Mramorac) și Al. Ț. în Iertof. Regulele militărești românești și nemțești se află de vânzare în librăria noastră, scrie de N. Stupariu Prețul 33 cr.

Abonent 4600 (A.-Iulia.) Dreptul de neguțătorit îl are ori-care persoană maiorenă. Cetește despre aceasta în „Călimdarul poporului“ pe 1897 pag. 112. Acolo află deslușirile de lipsă.

Pentru redacție și editură responsabil: Ioan Morariu.
Proprietar: Pentru „Tipografia“ societate pe acțiuni: V. H. Dressnandt.

Lucru solid, durabil și elegant.

Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 37.

Subscrisul am onoare a aduce la cunoștință on. public, că în lucrătoreea mea de păpușărie efectuesc tot felul de încălțăminte pentru domni, dame și copii, precum și tot felul de reparaturi cu prețurile cele mai moderate; oferesc totodată spre mulțumirea tuturor **marfă solidă** și **prompt executată**.

Atrag atențiunea on. public, că m'am hotărit -- de aci încolo -- a cerceta toate țirgurile de țeară din Ardeal, servind cu lucru bun și durabil executat în lucrătoreea-mi proprie, ear' nu marfă de prin fabrici, precum fac mulți alții.

Recomandându-mă spriginului binevoitor sum

Sibiu, în Martie 1897

cu distinsă stimă

Constantin Dragoș

măiestru pantofar.

[918] 9-12

Marfă gata din materialul cel mai bun.

IULIU ERÖS,

str. Cismădiei 3. SIBIU. str. Cismădiei 3.

Edificiul băncii „Transilvania“.

Cel mai ieftin isvor de procurare, cel mai mare deposit în toate soiurile. Oroloage, lanțuri de oroloage, giuvaiera, obiecte de aur și argint, cercei, inele, brățare, lanțuri de gât, broșuri, brățare cu orologiu, garnituri și decoruri de masă în aur și argint curat. [1151] 2-38

Obiecte optice! — Atelier bun de orologer.

Comandele din afară se execută prompt și conștientios.

Prăvălie nouă românească

bine sortată în mărfuri de modă, manufactură, mărfuri curente și mărunțișuri s'au deschis în

Sibiu, strada Turnului nr. 10

sub firma protocolată

Aurel Popescu

mărfurile specificate sunt pentru sezonul de vară:

cartonuri, voaluri, satinuri, osforduri, țesături de ață de Sternberg, sefire de în pentru haine femești, șurță, pentru cămăși bărbătești și de copii, mare deposit de ciorăpărie, mănuși, ploiere, cămăși albe de chiffon și colorate gata pentru bărbați femei și copii, corseturi, caschemiruri negre precum și desinate dela 50 cr. până la 2 florini per metru. — Diferite giolgiuri, cărpe de păr negre de caschemir în diferite mărimi și calități, cărpe de creton și satin, plapome de mătasă, de atlas de lână și de creton, rusch, precum și toate recerutele cupțușeli la efectuarea hainelor de dame și bărbați, precum și alte o mie aici neinduse articole.

Praxa câștigată în decurs de mai mulți ani, precum și legăturile ce le am cu primele fabrici din Monarchie mă pun în plăcută poziție a putea satisface ori-cărei clientelă cu prețuri ieftine și marfă solidă.

Pentru binevoitorul sprigin semnează respectuos

[1169] 5-24

Aurel Popescu.

LOTERIE.

Tragerea din 17 Aprilie n.

Timișoara: 84 40 6 87 67
 Viena: 74 75 45 2 12

Tragerea din 21 Aprilie n.

Brün: 69 46 79 62 17

Călinarul săptămânii.

Zilele	Călinarul vechiu	Călin. nou	Soarele
	Dumineca Paștilor.		răs. ap.
Dum.	13 (+) SS. Paști	25 Marcus	4 58 7 58
Luni	14 (+) L. Paștilor	26 Clet	4 57 7 3
Mărti	15 I. Ap. Aristarch	27 Peregrin	4 55 7 5
Merc.	16 S. Mța Agapia	28 Vitalis	4 53 7 7
Joi	17 Cuv. Simion	29 Petor M.	4 51 7 9
Vineri	18 Cuv. Ioan	30 Catari	4 50 7 10
Sămb.	19 C. P. Ioan cel v.	1 Malu Filip	4 48 7 12

Librăria „Tipografeii“, soc. pe acțiuni, Sibiu.
 Deposit general pentru Sibiu și giur.

Avis fumătorilor de țigarete!

Hârtia de țigarete

„CLUB“

este cea mai bună, mai fină, și totuși cea mai tare hârtie de țigarete.

Total liberă de glicerină.

Se poate căpăta pretutindenea.

În pachetare patentată costă 8 cr.
 în pachet comun „Club exquisit“ 2 cr.

NB. Din aceeași hârtie se prepară și plăcuțele tuburi pentru țigarete.

O șatulă cu 100 de tuburi costă 18 cr.

La vânzări în mare și mai ales traficanților se dă mare rabat.

Marca de apărare e:

Un domn cu ochelari, fumând țigaretă.

Deposit general pentru Sibiu și giur
 (vânzare în mic și mare) la

Librăria societății pe acțiuni

„Tipografia“,

Sibiu, strada Poplăcii Nr. 15.

Deposit general pentru Sibiu și giur.

Librăria „Tipografeii“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

CAROL F. JICKELI, SIBIU,

[2827] 20— recomandă:

mașina de măcinat carnea

galvanisată argintiu.

Constă numai din două părți, părțile de întregire nu sânt trebuincioase.

Părțile tăietoare se ascut de sine la întrebuințare.

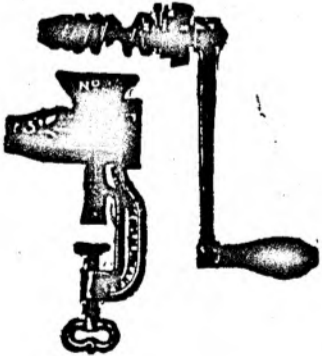
Vinele se prelucră tot așa de mărunt ca carnea și fără osteneală mare. Curățirea mașinii urmează cu totul de sine, prin aruncarea unei bucăți de pâine în lăuntru.

Se capătă în patru mărimi:

Nr. 2 4 6 8

macină pro minută 1/2 1 2 3 chilograme.

Prețul. fl. 3.40 4.60 5.60 7.90

Mare prăvălie
 de
 băcănie, candite, delicatose, bumbacuri etc.,
 a societății comerciale

„CONCORDIA“

Str. Măcelarilor nr. 20.

Strada Baier nr. 1.

Edificiul „Albinei“.

vânzare în mare și mic.

Toate articolele aparținătoare sferei de băcănie, delicatose, candite și bumbacuri se pot procura cu prețurile cele mai moderate și în calitatea cea mai bună, la societatea „Concordia“.

Prăvălia noastră aranjată după recerințele moderne, numeroasele localități ce ne stau la dispoziție, precum și importul direct de mărfuri ne pun în plăcuta poziție de a corăspunde tuturor așteptărilor.

În special recomandăm Onor. public următoarele articole: Cafea, proaspătă de diferite soiuri, Zăhar Raff. I-a, Stafide, Migdale, Mazere, Linte, Orez, Piper, Cuișoare, Șofran francez, Thee, făină de toți numerii, Orange, Masline, Icre negre și roșii, Șuncă, Salamă, Pești marinați (Aalfisch, heringi, ruși), brânze proaspete; Liqueuri (E. Lichtwitz & Co.) Rum, Cognac.

Vinars curat de drojdii. — Vinars curat de prune.

Oțet de vin veritabil.

Vinuri curate și tot felul de ape minerale.

Fruite sudice, Oleiuri, Lumini, Săpunuri, Petroleu etc.

diferite sămânțe agronomice plombate și scutite de rocină cu prețuri foarte favorabile.

Din despărțământul de textile recomandăm următoarele: Bumbacuri de țesut, Bumbacuri franțozești veritabile (marca D. M. & C.) albe și de diferite colori, Păr, (Haras) bercă, mătăsuri de cusut în diferite colori, etc.

Așteptând numeroasele comande ale M. O. public și promițând serviciu prompt, semnăm cu toată stima

„Concordia“,

societate comercială pe acții.

[1039] 5—

Întreprindere ardeleană specială
 pentru lucrări de cement-beton și asphalt

Demeter Gärtner & Comp.

Brașov—Sibiu

primesc spre executare

lucrări de beton de tot felul:

canalisări, fundamentări, arangiere de băi, poduri și tuneluri, basenuri, pavajuri, curți culine de spălat, terase, trepte (cu un sistem propriu) ca specialitate proprie:

asphaltare

de pavaj, drumuri, intrări la curți, pivnițe, magazinuri de bucate, stirpirea totală a așa-numiților bureți de părete după un sistem probat, uscarea pe lângă garanție a locuințelor umede.

Coperișe de casă

cu țigle de cement (Hockenfalz-Zementziegeln), cement de lemn, cartonagiu de coperit (Dachpappe).

Deposit de fabrică din tot felul de produse de asphalt,

asphalt de izolare, lespezi de izolare, asphalt de fundament, massa de coperit sistem Hütl etc., țevi de cement, țevi de petriș, lespezi de cement, lespezi de Metlach de tot felul.

Deposit de cement de Portland și cement roman.

Proiecte și prelininare de spese gratis.

Representant pentru Sibiu: dl **W. Leonhardt.**

Biroul: Strada Clisădlei nr. 43.

[878] 10—10

Daruri potrivite de Paști.

Mașine de cusut Wertheim

cu cusătură dublă.

Fabricat germân de clasa primă, pentru folosință în casă și în industrie, furnisor din Viena la ori-care loc din monarhia Austro-Ungară. [1069] 2-5

Mașină cu tălpi (Hocharmige).

fl. 35.50

Mașine de mână (Hocharmige).

fl. 31.50

Mașină Ringschiff

fl. 49.—

30 de zile timp de probă

5 ani garanță.

Ori-care mașină, care în timpul de probă nu se va dovedi de corespunzătoare, o primesc îndărăt pe speșele mele.

Prospecte și mostre de cusut la cerere se dau gratis.

Casă de mașine de cusut.

Louis Strauss

Firmă improtocolată.

Furnisor al

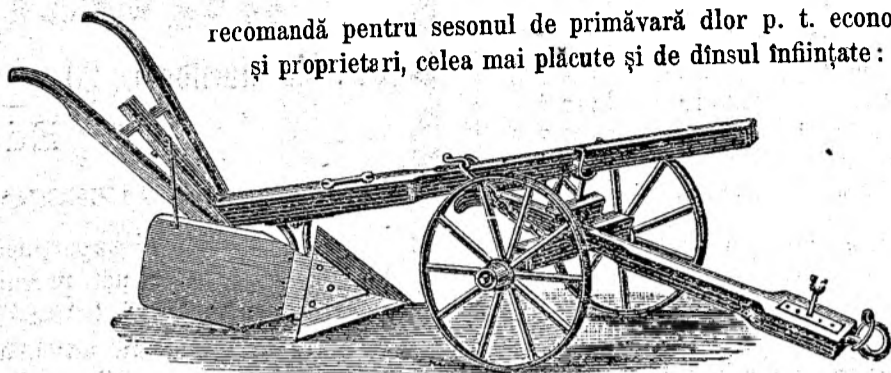
„Reuniunii angajaților c. r. de stat“.

Viena, IV., calea Margarethen nr. 12/bl.

Andrei Rieger,

prima fabrică ardeleană de mașini agricole și turnătoare de fer
în Sibiu [946] 9-10

recomandă pentru sezonul de primăvară dlor p. t. economi și proprietari, celea mai plăcute și de dînsul înființate:

Pluguri schimbătoare

(original Rieger),

precum și pluguri universale și cu brasdă adîncă.

Tăfaluguri pentru oblit livezi. Grape ou lanț pentru grăparea livezilor, cu prețurile cele mai moderate.

Prețuri curente franco și gratis.

La librăria „Tipografeii“, soc. pe acțiuni în Sibiu se vînd:

Operele preotului Kneipp:

Sfaturi

asupra

sănătății copiilor sau îngrijirile

ce trebuiesc date copiilor bolnavi și sănătoși.

Prețul 1 fl. v. a.

Precum și

CURA DE APĂ.

Cum trebuie să trăiți.

Testamentul meu și Conferențe publice.

Prețul 1 fl. 50 cr.

Lanțul de oțel patentat „Goepfinger“

cu zale fără fertură (neforostuite)

este conform constatării oficiale de 2—2½-ori mai tare decât lanțurile celelalte (cu zale forostuite), și poate să se întrebuițeze cu deplină siguranță cu câțiva numeri mai subțiri, decum e posibil aceasta la lanțuri forostuite; prin aceasta se ajunge la o considerabilă ușurare de greutate.

Deci lanțul de oțel patentat este lanțul cel mai ieftin.

Lanțul acesta este făcut în diferite feluri și spre diferite scopuri; se află în deposit la

[2826] 14-25

Carol F. Jickeli, Sibiu.**Fabrică de casse.**

Subscrisul îmi iau voie a face atent p. t. publicul meu la

cassele sigure de foe și spargere,

cari se fac în fabrica mea. La mine se fac casse numai din material bun și tare. De aceea rog cu deosebire on public, care caută casse, să binevoască a fi cu atențiune în lista prețurilor la greutatea și măsura indicată pentru-ca privindu-le numai pe din-afară se nu cufunde cu alte casse ce obvin în comerț, făcute din material slab și ușor.

În fabrica mea se pregătesc (la comandă, după măsură, cu prețuri ieftine) casse și tresort — e panterate din oțel absolut imposibile de a le găuri.

Pentru biserică și comune casse după înțelegere cu plătire în rate.

Lista prețurilor gratis și franco

Gustav Moess,

[602] 8-24

fabrică de casse în Sibiu,

strada Poplăcii-mare Nr. 8.